

PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK ve REHBERLİK SERVİSİ VELİ BÜLTENİ

ÇOCUKLARA SORUMLULUK BİLİNCİ KAZANDIRMA

Okumanız ve hayata geçirmeniz dileğiyle..

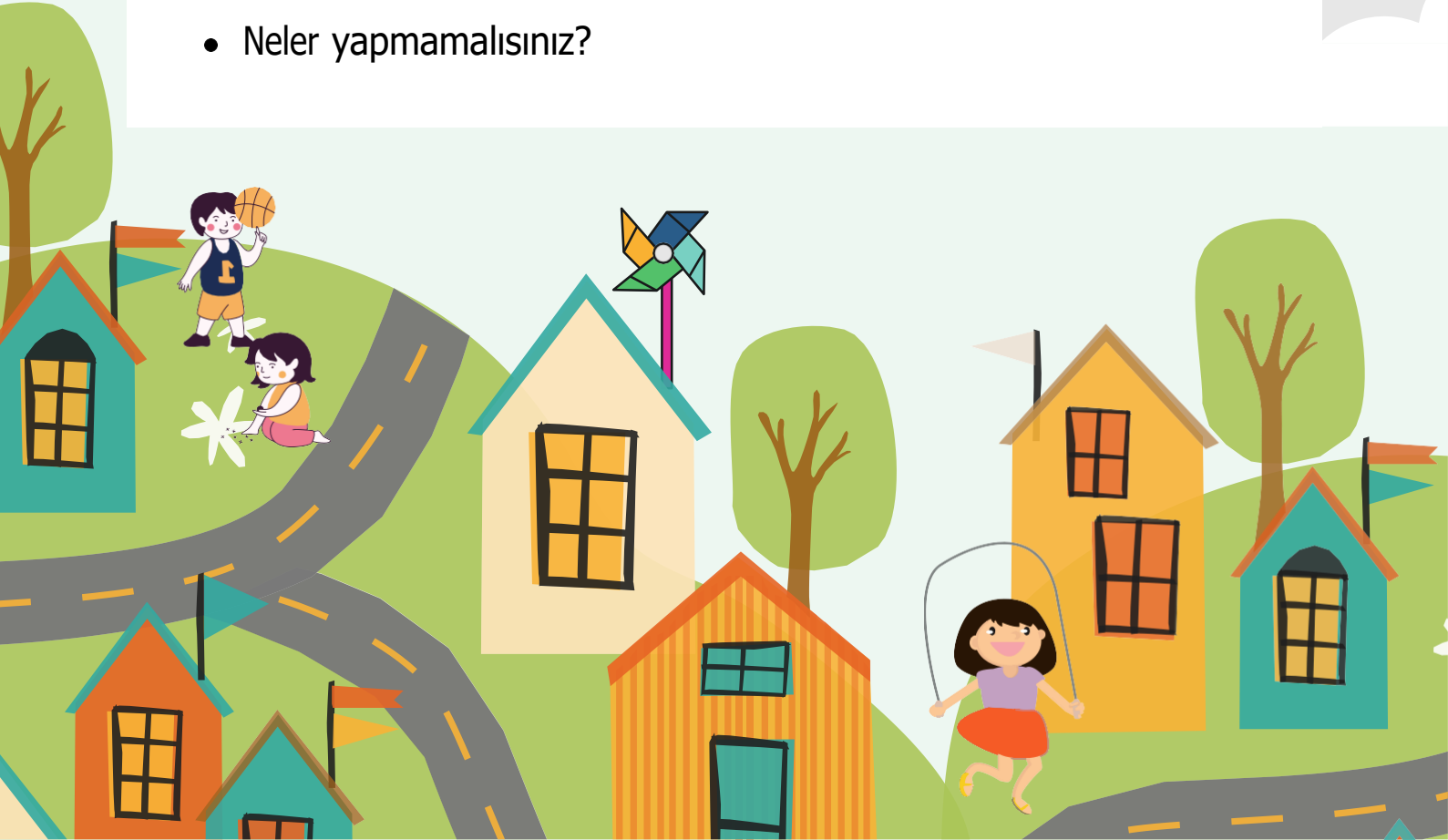
Sevgili anne - babalar,

Hepiniz öz-güveni gelişmiş, kendine yetebilen, kendine ve diğerlerine saygılı davranan, kendi kararlarını verip bunları başarı ile uygulayabilen ve davranışlarının sorumluluğunu alabilen çocuklar yetiştirmeyi hedefliyorsunuz. Bunun için küçük yaşlardan itibaren çocuğunuza sorumluluk bilinci kazandırmanız gerekir.

Bu rehberlik bülteninde sizleri sorumluluk bilinci kazandırma süreci hakkında bilgilendirmeyi hedefliyoruz. Keyifli okumalar...

İÇERİK

- Sorumluluk bilinci kazandırmak neden önemli?
- Ebeveynlerin hatalı yaklaşımları neler?
- Sorumluluk bilinci kazandırma süreci nasıl olmalı?
- Sorumluluk bilinci kazandırmada ailenin rolü nedir?
- Hangi yaşta hangi sorumluluğu vermek uygun olur?
- Ebeveyn olarak neler yapmalısınız?
- Neler yapmamalısınız?

Sorumluluk bilinci kazandırmak neden önemli?

Sorumluluk, erken çocukluk döneminden itibaren çocuğun; yaşına, cinsiyetine ve gelişim düzeyine uygun olarak görevlerini yerine getirebilme becerisidir.

Sorumluluk bilinci, aşamalı olarak gelişen bir beceridir. Çocuklar sabah yataklarından kalktıklarında bir anda sorumluluk sahibi bireyler olmazlar. Sorumluluk bilinci, yaşamın ilk yıllarından itibaren çocuğun öncelikle anne babasından, daha sonra sosyal çevresinden öğrendiği ve geliştirdiği bir beceridir.

Çocuğun sorumluluk alması duygusal, sosyal, zihinsel ve bedensel gelişimi açısından önemlidir. Kendi ihtiyaçlarını tek başına karşılama becerisini kazanan çocuğun, yetişkinlere duyduğu bağımlılık giderek azalır, kendine olan güveni artar.

Ebeveynler bu süreçte neyi hatalı yapar?

Sıklıkla karşılaşılan iki hatalı ebeveyn yaklaşımı vardır. Bunlardan ilki tüm sorumluluğu kendi üzerine alarak çocuklarını her türlü sorumluluktan kurtaran koruyucu ebeveyn yaklaşımıdır. Ne yazık ki, bu yaklaşımın sonucunda kendi başına karar alamayan, sorumluluktan kaçan, hep başkalarının yapmasını bekleyen çocuklar yetişir. Bu durum çocuğun benlik saygısını ve özgüvenini olumsuz yönde etkileyerek, ileride bağımsız bir birey olmasının da önüne geçer.

İkinci yaklaşım ise çocuğu tümüyle sorumluluğa boğan ebeveyn yaklaşımıdır. Bu yaklaşıma sahip ebeveynler geleceğe katı ve kuralcı bireyler yetiştirir.

Her iki yaklaşımın da çocuk gelişimi için olumsuz etkilerinin olduğu aşikârdır. Çocuklar sorumluluk aldıkça, aldığı sorumluluğun olumlu ve olumsuz sonuçlarına katlandıkça ve olumlu sonuçları pekiştirildikçe sorumluluklarını öğrenirler. Ancak bunun için ebeveynlerin de bilinçli bir tutum benimsemesi şarttır.

Sorumluluk kazandırmaya süreci nasıl olmalı?

- 1- **BİLGİLENDİRME:** Sorumluluk bilincinin gelişebilmesi için öncelikle çocuğun davranışındaki değişimi bir ihtiyaç olarak görmesi gerekir. Bu yüzden önce çocuğunuzu bilgilendirmelisiniz.
- 2- **TAKİP ETME:** Çocuk, yapacağı iş hakkında bilgilendirildikten sonra, ona bir süre tanınması ve bu süre içinde işi yapıp yapmadığının takip edilmesi çocuğun sorumluluğu almasını kolaylaştırır.
- 3- **GERİ BİLDİRİMDE BULUNMA:** Çocuğunuz verdiğiniz sorumluluğu yerine getirdiğinde onu olumlu sözler söyleyerek motive ederseniz özgüven gelişimine katkıda bulunursunuz.
- 4- **HATIRLATMA:** Çocuk sorumluluğu almakta direnç gösteriyorsa yeniden bilgilendirme yapılması gereklidir.
- 5- **TEKRAR:** Yapılması gerekenlerin sabırlı ve kararlı bir biçimde belirli aralıklarla tekrarlanması çocukta sorumluluk bilincinin gelişmesine yardımcı olacaktır.

Sorumluluk Bilinci Kazandırmada Ailenin Rolü

✦ Çocukların “sorumluluk” sahibi bireyler olmaları için cesaretlendirici ve destekleyici bir aile ortamında büyümeleri gerekmektedir. Böyle bir aile ortamı çocuğun kendi kendisine yetmesine fırsat verecek, dolayısıyla öz güvenini ve öz yeterliliğini arttıracaktır. Dilediği gibi giyinen, giysisini seçen, dilediği resmi yapan, yemeğini baskısız bir şekilde yiyen, hareketlerine katı sınırlar getirilmeyen, kişiliğine saygı gösterildiğini gören ve kendini özgürce ifade edebilen çocuklar “ben değerliyim” diye düşünür.

✦ Yaptıklarının sonuçlarını görme fırsatları sağlamak, sosyal açıdan onaylanan ve onaylanmayan davranışları öğretmek, karar verme becerisi kazandırmak, olumlu model olmak bu süreçte ebeveynlerin en büyük sorumluluğudur.

✦ Unutulmamalıdır ki, sorumlu çocuklar ancak sorumlu aileler tarafından yetiştirilir.

Ne yapmalısınız?

1. Sorumluluk verirken çocuğunuzun yaşını ve gelişim dönemini göz önünde bulundurun.
2. Verdiğiniz sorumluluğun çocuğun kişilik özelliklerine ve ilgilerine uygun, onu motive edici olmasına dikkat edin.
3. Seçim yapmasına izin verin. Alternatifler sunarak seçme şansı vererseniz, kendi kararlarını benimseyip uygulama olasılığını arttırmış olursunuz.
4. Sorumluluklarını yerine getirdiğinde onu destekleyerek (aferin, çok güzel oldu, teşekkür ederim gibi) motive edin.
5. Çocuğunuzun yapamadıkları yerine süreç içindeki çabasına odaklanın. Eğer sonucu değil gayreti takdir ederseniz, çocuğunuz umutsuzluk ve motivasyon kaybı yaşamaz, aksine çabasını artırma azmi geliştirebilir.
6. Aile bireylerinin bu süreçte tutarlı tepkiler vermesi önemlidir. Süreçte anne ve baba olarak ortak tutum benimsemelisiniz.
7. Tüm aile üyelerinin bir araya gelerek sorumluluklar üzerine sohbet etmesi ve herkesin görevlerinin üstünden geçilmesi faydalı olabilir. Evde iş bölümü yapılıyor ve herkes birbirine yardımcı oluyorsa çocuklar da bu sürece kendiliğinden dâhil olurlar.

SORUMLULUK ÇİZELGESİ		Ad-Soyad: _____					
	PAZARTESİ	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZAR
Yatağını düzelttim.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kahvaltımı yaptım.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Derlerime kotidim.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ödevlerimi tamamladım.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Okumalarımı yaptım.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

8. Sorumluluk çizelgesi hazırlamanız çocuğunuz için görevleri daha somut hale getirecektir. Bu şekilde kendi sorumluluklarını yerine getirmeyi unutan çocuğunuza yardımcı olabilirsiniz.

9. Ev işleri, çocuklara sorumluluk kazandırma ve kendilerini ailenin yararlı ve değerli bir üyesi hissetmelerine yardımcı olması konusunda mükemmel bir basamaktır.

10. Bireysel sorumluluk, toplumsal sorumluluğun anahtarıdır. Sosyal sorumluluklar konusunda da çocuğunuza model olarak (ağaç dikmek, ihtiyacı olanlara yardım etmek, çöple¹ yere atmamak vb.) sorumluluk bilinci kazanmasını destekleyebilirsiniz.

Ne yapmamalısınız?

1. Yapamayacağı, yaşından büyük sorumlulukları vermekten kaçın.
2. Mükemmellik beklemeyin. Bir yetişkin kadar sorumlu olmasını beklemek hata olacaktır. Onun bir çocuk olduğunu ancak bu kadarını başarabileceğini unutmayın.
3. Suçluluk duygusuna kapılmadan hata yapabilme olanağı tanıyın. Eğer eleştirmeniz gerekiyorsa çocuğunuzu değil, davranışını eleştirmeye dikkat edin. Sorumluluklarını yerine getirmediği zaman ona “tembel”, “pasaklı”, “sorumsuz” gibi etiketleyici kelimeler kullanmayın.
4. Yapmadıkları karşısında söylenmeyin. Söylenmenin bir işe yaramayacağını bilincinde olmalısınız. Aksi halde çocuğunuz yaptıklarının takdir edilmediğini düşünüp onları da yapmaktan vazgeçebilir.
5. Çocuğunuzun sorumluluğunu üzerinize almayın. Sorumluluk sahibi bir birey olmasını istiyorsanız davranışının sonucunu görmesine alan tanımanız gerekmektedir.

Çocuğunuza Kurduğunuz Cümlelerde Cesaret Kırıcı Mesajlar Olabilir mi?

- "Bana karşı saygılı olmanı beklemiyorum zaten."
- "Hep sorun yaratıyorsun."
- "Hele bir daha dene de ne olacağını gör."
- "Bir kez olsun beni dinlesen."
- "Yapabileceğin en iyi şey bu mu?"
- "Doğru seçim yapabildiğini bir görebilsem."

Sorumluluk duygusu kısa sürede birkaç değişiklik ile kazandırılacak bir şey değildir. Emek vermek, çaba göstermek ve çocuğa model olmak gerekir. Bu süreçte en önemli şey, çocuğunuz sizinle işbirliği yapsa da yapmasa da onu koşulsuz sevdiğinizi ve ona değer verdiğinizi hissettirmenizdir.

PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK VE REHBERLİK SERVİSİ

